

Till Socialdepartementet

Dnr: S2016/00212/FS

Effektiv vård

Sveriges Farmaceuter har beretts tillfälle att besvara rubricerade remiss och har följande kommentarer.

Först av allt vill vi visa vår uppskattning för det gedigna arbete och den självinsikt från många berörda parter som redovisas på ett förtjänstfullt sätt samt det fokus på patienter som genomsyrar utredningen. Vi instämmer helt och fullt i de resonemang som förs rörande multidisciplinära team men hade önskat att apotekare och receptarier tydligare inkluderats. Det finns många lyckade exempel där farmaceuter integrerats i hälso- och sjukvård vilket vi önskar hade lyfts i betydligt högre utsträckning i utredningen.

Vi ställer oss frågande till att man har valt att utelämna läkemedelsområdet på, som vi anser, oklara grunder. Man hänvisar till andra utredningar såsom Apoteksmarknadsutredningen men direktiven till denna utredning tar inte upp effektivitetseffekter i någon egentlig mening. Man hänvisar också till att man har valt att inte inkludera behandlingsformer såsom läkemedel, men vi anser att läkemedelsfrågan är så integrerad i den totala vården att det är mycket olyckligt att utelämna denna del. Sveriges Farmaceuter anser att man inte i tillräckligt hög utsträckning funderat ”utanför-lådan” vad avser professionsförsörjningen och därmed inte samarbetat med berörda aktörer i den utsträckning som borde gjorts.

Exempel på apotekare och receptarier inom sjukhusbaserad hälso- och sjukvård

Det finns många exempel på där apotekare och receptarier arbetar i interprofessionella team med läkare, sjuksköterskor och annan hälso- och sjukvårdspersonal.

Nedan följer några exempel:

Klinikapotekare, även kallad klinisk farmaceut arbetar i sjukvården, nära övrig sjukvårdspersonal, med att t ex se över patienters läkemedel, se till att patienten får rätt dos, på rätt indikation och att läkemedlet tas på rätt sätt. Kan även arbeta med att läkemedelsdokumentationen är korrekt och läkemedelsgenomgångar. Uppsala, Skåne och Sörmland är exempel på landsting som arbetar med klinikapotekare.

Informationsapotekare arbetar i nära relation med läkare, sjuksköterskor och annan personal som hanterar läkemedel. Man medverkar bland annat och utför analys av

EXPERTER PÅ LÄKEMEDEL

Sveriges Farmaceuter

Adress Box 3215 · Vasagatan 48 · 103 64 Stockholm

Telefon 08-507 999 00 Fax 08-507 999 99 E-post post@sverigesfarmaceuter.se Webbplats www.sverigesfarmaceuter.se

statistik, produktion och genomförande/uppföljning av fortbildning. Kommunicerar även evidensbaserad läkemedelskunskap och deltar i läkemedelskommittéers arbete.

Iordningsställande farmaceut arbetar på avdelningen med att iordningsställa beredningar direkt på avdelningen. Förekommer exempelvis på Astrid Lindgrens Barnsjukhus.

Receptarie på sjukhusavdelningar som arbetar med frågor som rör läkemedelshantering såsom läkemedelsförråd etc.

Apotekare inom primärvårdsbaserad hälso- och sjukvård

I och med de ambitioner som utredningen anger där primärvårdens roll ska ha mer framskjutna positioner resonerar man en del kring den multiprofessionella ansats som redan finns och vi vill trycka på att även apotekare förekommer i denna del av hälso- och sjukvård. Apotekare inom primärvården, förekommer i nio landsting och arbetar företrädevis med genomförande av läkemedelsgenomgångar.

Utredningens förslag

Utredningens förslag: Primärvården ges ett ansvar för akut hälso- och sjukvård som inte kräver vård på akutsjukhus. För akut hälso- och sjukvård krävs remiss om det inte finns särskilda skäl.

Förbundets kommentar: Detta förutsätter ett kraftigt förändrat ”mindset” hos personal som arbetar inom primärvården och stora utmaningar inte minst ur ett ledarskapsmässigt perspektiv. Återigen är den multidisciplinära ansatsen en viktig faktor för att detta ska fungera. Om detta förslag implementeras kommer detta att innebära stora effekter på individers livsförhållanden utifrån förändrade arbetsförhållanden såsom kvälls/natt- och helgarbete. Det kan ju de facto vara så att vissa individer har sökt sig till primärvård då detta i allmänhet inte innebär natt- och helgarbete. Så kraftigt förändrade arbetsförhållanden föranleder självklart fackliga förhandlingar som en viktig konsekvens.

Utredningens förslag: Primärvården ska organiseras i form av allmän och riktad primärvård. Den riktade primärvården ska fullgöra primärvårdens uppdrag för äldre med omfattande behov.

Förbundets kommentar: Återigen vill vi poängtera möjligheterna att involvera olika professioner, inklusive apotekare och receptarier, för att åstadkomma en hälso- och sjukvård i världsklass.

Utredningens förslag: I socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen införs tre likalydande bestämmelser som innebär att en kommun och landsting ska organisera den riktade primärvården, kommunernas hälso- och sjukvård och socialtjänsten för äldre med omfattande behov så att den utförs gemensamt. Den gemensamma verksamheten ska syfta till att ge individen en sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Utredningens förslag: Om kommun och landsting är överens får kommunen överta skyldigheten att erbjuda läkarvård i samband med hälso- och sjukvård som ges till personer som bor i särskilt boende eller har hemsjukvård.

Förbundets kommentar: Två förslag som välkomnas för att överbrygga hinder mellan landsting och kommuner. I detta sammanhang vill vi framhålla så kallade

kommunapotekare som ett exempel på roll där landsting och kommuner gemensamt i projekt finansierat tjänster med fokus på den kommunala läkemedelshanteringen och som stöttning till MAS samt läkare.

Utredningens förslag: Landstingens skyldighet att erbjuda vårdgaranti ska ändras på så sätt att den enskilde inom en viss tid får en medicinsk bedömning inom primärvården. Tidsfristen ska anges till tre dagar, om en bedömning inte kan göras när den enskilde söker kontakt med primärvården.

Förbundets kommentar: Vi tillstyrker och ser detta som ett mycket intressant förslag med potential att skapa effektiviseringsvinster mot bakgrund av att nuvarande lagstiftning kräver läkarbedömning snarare än medicinsk bedömning, vilket därmed öppnar upp för andra professionskategorier.

Utredningens förslag: Regeringen och huvudmännen bör i samverkan göra en bred satsning på verksamhetsstöden i hälso- och sjukvården. De övergripande målen med satsningen bör vara att stärka patientsäkerheten och öka effektiviteten.

Utredningens förslag: Landstingen bör gemensamt fatta beslut om investeringar i verksamhetsstöd som möjliggör utbyte av information över huvudmannagränserna.

Förbundets kommentar: Vi tillstyrker.

Utredningens förslag: Regeringen ska i samarbete med huvudmännen finansiera ett nationellt hälsobibliotek. Hälsobiblioteket ska erbjuda vårdens professioner att snabbt kunna hitta, sovra och använda evidensbaserat och kliniskt kunskapsunderlag, som är enkelt tillgängligt, överblickbart och samlat sökbart på ett enda ställe.

Förbundets kommentar: Vi tillstyrker och vill i sammanhanget framföra behovet av denna typ av hälsobibliotek även bland apoteksanställda apotekare och receptarier.

Utredningens förslag: Regeringen ska besluta om en stående kommitté för samverkan mellan staten och huvudmännen i frågor om kompetensförsörjning och hur den befintliga kompetensen kan användas mer effektivt.

Förbundets kommentar: Vi tillstyrker. Det är av oerhört stor vikt att även relevanta professioner, inklusive läkemedelsfokuserade professioner, bereds tillträde till denna typ av gruppering. En viktig förutsättning för att åstadkomma en relevant kompetensförsörjning är förstås också vikten av kontinuerlig fortbildning där vi skulle vilja påtala vikten av nationell styrning genom exempelvis författningstext som reglerar personalens fortbildning.

Utredningens förslag: Regeringen ska snarast besluta en utredning för att ta ställning till utformningen av framtidens sjuksköterskeutbildning.

Förbundets kommentar: Vi vill poängtera vikten av att även utreda behovet av översyn av andra vårdnära professioners utbildning då mycket har hänt inom hälso- och sjukvård under en relativt kort tidsperiod. Som exempel kan nämnas apotekarutbildningen som idag i huvudsak är inriktad på läkemedelsutveckling, vilket inkluderar en grundutbildning med tonvikt på kemi, men då en majoritet av de nya apotekarna arbetar inom områden som har fokus på läkemedelsanvändning. Vi tror också att den multidisciplinära ansats som nämns på flera ställen i utredningen bör inkorporeras redan i grundutbildningarna oberoende av vilken vårdutbildning man studerar.

Utredningens förslag: Regeringen ska lämna ekonomiska bidrag för att stimulera utvecklingen av akademiskt präglad kommunal hälso- och sjukvård.

Förbundets kommentar: Vi tillstyrker. Den kommunala hälso- och sjukvården blir allt viktigare, inte minst mot bakgrund av den demografiska utveckling som är fallet och ambitioner att flytta ut mer av specialiserad vård i det egna hemmet eller särskilda boendet.

Något om apoteken

Utredningen skriver om vikten av kontinuitet som en viktig komponent i effektiviseringsprocessen. Apoteken uppvisar en tillgänglighet som är svårslagbar och många av dem är öppna under kvällstid såväl som under helger. En viktig del av apotekens verksamhet är även den del där patienter går in och får rådgivning rörande egenvård och där bedömning av behov av sjukhusvård är en betydelsefull komponent.

Vi vill framhålla apoteken och de farmaceuter som verkar inom denna del av hälso- och sjukvården och som träffar patienter med större kontinuitet än vad övrig hälso- och sjukvårdspersonal gör. Här finns en outnyttjad effektiviseringsresurs då vi menar att apotekare och receptarier på apotek bland annat har förutsättningar att följa upp läkemedelsbehandlingar både ur ett effekt- och säkerhetsperspektiv. För att utnyttja detta fullt ut krävs dock möjligheter för apotek och andra vårdgivare att kunna kommunicera med varandra på elektronisk väg för att föra information mellan de parter som är berörda.

För Sveriges Farmaceuter
Stockholm 160527

Clary Holtendal
Föredragande

Kristina Fritjofsson
Förbundsordförande